

Credința și fapta

Foaie duminicală a parohiei "Toma Cozma"

Sărbătoarea Nașterii Domnului - Crăciunul 2003

Nașterea lui Hristos binecuvântarea mamei

Sărbătoarea Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos din Maica pururea Fecioară este o bucurie și o binecuvântare pentru toți oamenii, dar mai ales pentru femeile și pentru familiile în care este prețuită atât frumusețea vieții curate, a fecioriei și a castității, cât și frumusețea demnității sau vredniciei de a fi mamă bună.

Fericite sunt familiile în care se simte bucuria prezenței ocrotitoare și luminătoare de suflete a Maicii Domnului! Fericite sunt tinerele fete din familiile care trăiesc în credință, în rugăciune și în înțelegerea vieții ca dar al lui Dumnezeu.

Fericite sunt mamele care consideră nașterea de prunci ca mare dar și binecuvântare de la Dumnezeu, ca demnitate umană și maturitate spirituală în iubire jertfelnică...Și mai fericite sunt mamele ale căror copii înțeleg și prețuiesc marea binecuvântare de a avea o mamă bună și credincioasă.

Acum, de sărbătoarea Nașterii Domnului, mulți oameni au obiceiul frumos de a-și vizita cu bucurie părinții lor, iar părinții au obiceiul de a-și vizita cu bucurie copiii care locuiesc în altă parte. Se cuvine, însă, ca această bucurie să fie adusă și acelor persoane care sunt singure sau triste: bolnavi, bătrâni, orfani, săraci. Oricine poate deveni ca un frate sau ca o soră, ca o mamă sau ca un tată, ca un fiu sau ca o fiică pentru semenul său, dacă îl ajută la nevoie!

Din Pastorală de Crăciun a
Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Daniel

Icoană pe catapeteasma bisericii

**Nașterea Ta,
Hristoase,
Dumnezeul nostru,
răsărit-a lumii
lumina
cunoștinței; că
întru dânsa, cei ce
slujeau stelelor, de
la stea s-au învățat
să se închine Ție,
Soarelui Dreptății
și să te cunoască pe
Tine, Răsăritul
cel de sus;
Doamne slavă Ție !**
Troparul Nașterii
Domnului

Evangelhia Nașterii Domnului (Matei I, 18-25)

18. Iar nașterea lui Iisus Hristos așa a fost: Maria, mama Lui, fiind logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, s-a aflat având pântece de la Duhul Sfânt.

19. Iosif, logodnicul ei, drept fiind și nevrând s-o vădească, a voit s-o lase în ascuns.

20. Și cugetând el acestea, iată îngerul domnului i s-a arătat în vis, grăind: Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ce s-a zămislit într-înșea este de la Duhul Sfânt.

21. Ea va naște Fiu și vei chema numele Lui: Iisus, căci El va mântui poporul Său de păcatele lor.

22. Acestea toate s-au făcut ca să se împlinescă ceea ce s-a zis de Domnul prin proorocul care zice:

23. «Iată, Fecioara va avea în pântece și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu».

24. Și deșteptându-se din somn, Iosif a făcut așa precum i-a poruncit Îngerul Domnului și a luat la el pe logodnica sa.

25. Și fără să fi cunoscut-o pe ea Iosif, Maria a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut, Căruia I-a pus numele Iisus.

Înfățișarea liturgică a Nașterii Domnului

După cum viața religioasă a unei săptămâni își are centrul în ziua de Duminică, tot așa ziua de Duminică își are centrul și punctul culminant al trăirii și simțirii spirituale în Sfânta Liturghie. Deși celebrată în lume, Liturghia, ca și celelalte Taine ale Bisericii, are caracter universal și supratemporal. Prin Liturghie, ni se oferă posibilitatea de a trăi dincolo de lumea, realitățile și problemele ce ne stau în față. Venim la Biserică pentru a ne rupe de “greutatea zilei” și a trăi câtuși de puțin în veșnicie. Astfel Sfânta Liturghie ne pune în condiția de contemporani ai Mântuitorului, căci are rolul de reactualizare permanentă a tuturor evenimentelor mântuitoare ale vieții lui Hristos: începând cu Buna Vestire și continuând cu Nașterea, Botezul, lucrarea divinei propovăduiri, Patimile, răstignirea pe Cruce, moartea și Învierea, până la Înălțarea la ceruri. Prin Împărtășanie ne facem părtași acestora și devenim noi înșine purtători de Hristos.

Slujba *Proscomidiei* precede Sfânta Liturghie și constă, în mare parte, din ritualul scoaterii și pregătirii Darurilor. Această slujbă se oficiază de către preot în taină în Sfântul Altar în timp ce în Biserică este săvârșită Utrenia (slujba de dimineață) și amintește de începutul vieții lui Hristos pe pământ. Se celebrează în taină, cu ușile împărătești închise și *dvera* (perdeaua) lăsată în jos, semn că Taina Întrupării, misterul Betleemului nu erau cunoscute lumii și așa vor rămâne.

Proscomidia este centrată pe ideea *Jertfei*: Jertfa lui Hristos (Patimile mântuitoare, Răstignirea pe Cruce și punerea în Mormânt) și jertfa noastră (lumânarea, prescurea, vinul, untdelemnul, făina pe care le aduc creștinii la Altar, poartă denumirea de jertfă), dar și pe *simbolismul Nașterii Domnului*, de care ne vom ocupa în cele ce urmează.

Slujba *Proscomidiei* se oficiază în altar, în latura de nord (partea stângă), unde se găsește o nișă numită *proscomidiar*, care simbolizează locul Nașterii (Peștera din Betleem), iar *Discul*, pe care se așează darurile, reprezintă ieslea în care a stat Pruncul, preînchipuit de *Sfântul Agneț* (părticica de pâine care va deveni Sfântul Trup al lui Hristos). Prin scoaterea unei părți de pâine din prescură se arată Întruparea lui Hristos din Trupul Fecioarei. De aceea, Pâinea rămasă după scoaterea Agnețului, se va binecuvânta întru cinstea Fecioarei Maria în timpul cântării *Axionului*, devenind *Anafura* ce se împarte credincioșilor la sfârșit. *Asteriscul* sau *steluța* (două semicercuri metalice încrucișate, având deasupra o stea) ce se așează pe disc, aduce

aminte de steaua care a călăuzit magii spre Betleem: “și venind steaua, a stat deasupra locului unde era Pruncul” (Matei 2, 9).

Pocrovețele sau Sfintele Acopereminte puse peste Daruri, simbolizează scutecele cu care a fost înfășat Pruncul Iisus, dar și puterea dumnezeiască cu care este îmbrăcat din veșnicie. La așezarea acestora peste Daruri preotul chiar recită un text de psalm: *Domnul a împărățit, întru podoabă S-a îmbrăcat, îmbrăcatu-S-a Domnul întru putere...* Căderea (tămâierea Darurilor de către preot) simbolizează darul de *smirnă și tămâie* adus de către magii de la Răsărit. La sfârșitul Utreniei, ca semn al încheierii tainicei rânduiei a Proscomidiei, se intonează la strană cântarea: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, întru oameni bunăvoire*, imn cu care au preaslăvit îngerii Nașterea lui Hristos (Luca 2,14) În acest moment, după cântarea îngerească, se ridică *dvera*, marcându-se descoperirea Nașterii către cei apropiați de Dumnezeu: îngerii din Ceruri, Maria și Iosif, magii care au venit să I se închine și toți proorocii care, cu mult timp înainte, au avut viziunea ei, precum și tuturor celor care deși “nu au văzut, au crezut” (Ioan 20, 29).

- Știind că slujba *Proscomidiei* nu se oficiază în prezența sa, cum poate participa credinciosul la Nașterea Domnului, din perspectiva liturgică ?

- Prin “liturghia” pe care o dă la Altar, care îl așează alături de magii care au venit să cinstească Pruncul născut. Prescurea și bănuțul oferite la altar simbolizează aurul pe care l-au adus magii ca dar pentru Prunc. Acestora se adaugă lumânarea aprinsă și pomenirea numelui, sau a numelor ce sunt rostite de creștin ca semn al părtășiei sufletului celor pomeniți, vii sau morți, la binefacerile pe care le aduce lumii prezența lui Dumnezeu. Ori, tocmai motivat de toate aceste binefaceri, creștinii adaugă în pomelnice și cereri pentru nevoile lor și ale familiilor.

Nașterea Domnului, în dimensiunea sa liturgică introduce termenul “*Dar*” (“cinstitele daruri”, “sfintele daruri”), ca expresie a zidirii Împărăției lui Dumnezeu, Împărăție a Iubirii, în sufletul credinciosului, astfel încât darurile aduse la Altar se transformă în binefaceri pe care creștinul, la rândul său, le va primi în dar.

Părintele Mihai

Dacă îți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului și mergi întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi, venind, adu darul tău
Matei, 5,23-24

Sfântul Arhidiacon Ștefan – cel dintâi mucenic al credinței

Sfântul Ștefan, sărbătorit de Biserica Ortodoxă în ziua de 27 decembrie a fiecărui an, cel dintâi martir al credinței, a fost victima invidiei, a urii și a minciunii prigonitorilor creștinismului. Cartea *Faptele Sfinților Apostoli* descrie la capitolele 6 și 7 împrejurarea în care Sfântul a primit cununa muceniciei.

Se cunoaște despre el că împreună cu alți șase bărbați tineri au fost aleși de colegiul Sfinților Apostoli ca să slujească Bisericii și credincioșilor, dându-li-se numele de diaconi. Sfântul Ștefan, având multă credință, a fost hărăzit cu puterea facerii de minuni și semne mari în popor, propovăduind în duhul înțelepciunii și al dragostei. Astfel că, nu la multă vreme după moartea lui Hristos pe Cruce, Arhidiaconul Ștefan și-a făcut publică la Ierusalim credința sa în persoana și învățătura Mântuitorului Hristos. Acest fapt i-a atras vrăjmășia arhierilor, care au instigat poporul împotriva lui, aducând martori mincinoși ce susțineau că Sfântul Ștefan rostește mereu cuvinte de hulă împotriva lui Dumnezeu și a lui Moise: „Și au pus martori mincinoși, care ziceau: Acest om nu încetează a vorbi cuvinte de hulă împotriva acestui loc sfânt și a Legii. Că l-au auzit zicând că Acest Iisus Nazarineanul va strica locul acesta și va schimba datinile pe care ni le-a lăsat nouă Moise” (*Fapte* 6, 13-14). Șezând, așadar, pe scaunul judecării, cei din sinedriu au privit spre Ștefan și prin vâlul încețoșat al urii, invidiei și minciunii, „au văzut fața lui ca o față de înger”. Iar arhierul l-a întrebat: „Adevărate sunt acestea?”

Fără a răspunde direct la întrebarea adresată, senin și cu ochii către cer, nevinovatul arhidiacon a rostit o lungă cuvântare în care a prezentat judecătorilor și acuzatorilor săi toate întâmplările prin care a trecut poporul israelitean, începând de la Avraam părintele neamurilor și până la strălucitul împărat Solomon. Judecând prin prisma faimosului său discurs, Ștefan era un erudit în Scripturi și istoria iudaismului, în afara faptului că avea darurile elocinței și persuasiunii. La sfârșitul cuvântării a mustrat pe nedreptii judecători, spunându-le: „Voi cei tari în cerbice și netăiați împrejur la inimă și la urechi, voi pururea stați împotriva Duhului Sfânt; precum părinții voștri, așa și voi ! Pe care dintre prooroci nu l-au prigonit părinții voștri ? Și au ucis pe cei ce au vestit mai dinainte sosirea Celui Drept, ai Cărui vânzători și ucigași v-ați făcut voi acum, voi, care ați primit Legea întru rânduiești de la îngeri și n-ați păzit-o!” (*Faptele Apostolilor* 7, 51-53).

Acestea auzindu-le, toți cei care erau de față „fremătau de furie în inimile lor și scrâșneau din dinți împotriva lui”. L-au scos apoi în afara orașului și l-au omorât cu pietre. Și-a dat sfârșitul în timp ce se ruga, după pilda Mântuitorului, să li se ierte făptașilor păcatul. „Și îngenunchind, a strigat cu glas mare: Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!”

Pe când Ștefan era ucis, un tânăr zelos, pe nume Saul, păzea hainele ucigașilor. Că sfinților nu le-a fost de ajuns să aibă credință nestrămutată, ci au râvnit

s-o afirme, s-o comunice și altora, să lupte pentru adevărul ei, ne-o arată conversiunea tânărului Saul despre care se spune în vechile noastre cărți bisericești: *rugăciunea și sângele lui Ștefan au biruit în taină și acest Saul, după ce s-a întâlnit cu Domnul, pe drumul Damascului, a devenit Sfântul și marele Apostol Pavel.*

În cinstea sfinților, Biserica a închinat acest imn de laudă și cinstire: *Ce vă vom numi pe voi sfinților? Heruvimi, că întru voi S-a odihnit Hristos! Serafimi, că neîncetat L-ați premărit! Îngeri, că de trup v-ați lepădat! Puteri, că lucrați cu minunile... Multe sunt numirile voastre, dar mai multe sunt darurile... Rugați-vă să se mântuiască sufletele noastre* (Tropar). Este aici un strălucit tablou al desăvârșirii, pe care contemplându-l putem înțelege că sfântul este un tezaur de daruri și de haruri, un rug al milostivirii dumnezeiești, o casă a lui Dumnezeu. În fiecare sfânt se manifestă adâncul bogăției harului, care i-a dat forța să înfrunte greul nevoițelor, să se înfrâneze de la cele pământești, spre a dobândi viața duhovnicească, înflăcărat de iubirea divină. Prin aceasta sfinții s-au învrednicit de cinste din partea lui Dumnezeu, iar din partea oamenilor de o dreaptă și cuvioasă răsplătire. De aceea și Biserica în slujbele ei le închină cuvinte ca acestea: *De este vreo bunătate și de este vreo laudă, aceasta li se cuvine sfinților. Că săbiilor și-au plecat grumajii, pentru Tine, Hristoase... smerindu-se până la moarte”...*

După *Faptele Sfinților Apostoli* și din tâlcuirea Sfinților Părinți

Semnificațiile onomastice ale săptămânii

Crăciun, Crăciuna – poate fi considerat o creație a onomasticii românești, de la subst. “crăciun”, cuvânt cu o etimologie dificilă. Una din interpretările acceptate de mai mulți specialiști vede în rom. *crăciun* o continuare a lat. *creatione*, însă prin filiera slavă.

Cristin (rar), **Cristina** – reproduce lat. *Chrisinus(-a)*, derivat cu sufixul *-inus, -ina* de la *Christus*, “Hristos”.

Cristian, Cristiana – nume de origine lat., format pe baza subst. lat. *christianus*, “creștin”, care, la rândul său, provine de la “Hristos”.

Eugen, Eugenia – nume de origine greacă, raportat la subst. *eugenía* și adj. *eugenés*, „de neam bun, nobil”.

Iuliana, Iuliu, Iulia – nume devoțional antic, reproduce vechiul gentilic roman *Iulius*, (fem. *Iulia*), format pe baza lat. *Iovis*, numele divinității supreme romane.

Ștefan, Ștefana, Ștefania – nume afectiv cu implicații augurale, de origine greacă, reprezintă forma specific românească a numelui pers. *Stéphanos*, corespunzător subst. *stephanos*, „coroană”.

Temistocle – nume devoțional de origine antică greacă, este un compus în care primul element reprezintă numele vechii divinități elenice a dreptății, *Themis*, iar al doilea este subst. *kléos*, „glorie, faimă”.

După *Dicționarul enciclopedic al numelor de botez*

Prăjituri tradiționale în Ajun de Crăciun:

Ajunele sau Scutecele Domnului

❖ *Cu nucă*

Aluat pentru foaie subțire:

500 g făină, 1 linguriță (10 g) sare, ½ pahar (125 g) apă caldă, 1 lingură (20 g) ulei

Se pune făina într-un castron, se amestecă bine cu apă caldă în care s-a dizolvat sarea și cu uleiul. Se frământă apoi se trece pe planșetă și se continuă frământatul, lovind aluatul de planșetă de câteva ori; apoi iar se frământă, iar se lovește de planșetă și tot așa de 7-8 ori, până ce aluatul devine elastic și moale.

Pe o masă mare se așează o față de masă curată, albă, peste care se presară făină. Întinsul foi se face foarte ușor pentru a nu se rupe. Marginile foi rămân de obicei mai groase și ele se rup încet, îndepărtându-se. Nu trebuie să rămână în ea porțiuni mai groase, ci să fie uniform de subțire. Se lasă să se usuze, dar nu prea tare.

500 g nuci măcinate, 150 g zahăr, 1 litru sirop, coajă rasă de lămâie, esențe și arome

După ce s-a întins foaia de aluat, se taie forme rotunde cu ajutorul marginii unei farfurii. Se coace fiecare foaie pe plită (mai mult se usucă, fără să se rumenească) sau pe fundul unei cratițe în cuptor. După ce s-au copt toate foile, se unge pe rând câte o foaie cu sirop, se presară nuci amestecate cu zahăr și se așează una peste alta pe un platou mare. Se toarnă peste ele restul de sirop și se lasă 24 de ore să se îmbibe bine cu siropul. Când se servește se taie precum tortul.

❖ *Cu Julfă*

3 kg semințe de cânepă (sau de semințe de bostan cojite), 1 kg făină albă, 1 praf sare, 1 pahar apă caldă, 500 g zahăr, 1 linguriță ulei, câteva linguri de miere de albine

Aluatul se prepară și se coace ca în rețeta de mai sus. Semințele de cânepă se pun la uscat pe soba caldă (semințele de bostan se prăjesc). După ce s-au uscat se pisează foarte bine, apoi se vântură în mâini pentru a fi îndepărtate cojile. După aceea se cerne prin sită. Miezul alb obținut se pune cu apă pe plită, la foc mic, și se lasă până se ridică deasupra apei ca o pastă. Această pastă se ia cu o lingură cu găuri, lăsând să se scurgă apa, și se pune într-un vas în care se amestecă bine cu zahăr după gust sau cu miere de albine până se obține o pastă. Se ia câte o foaie de aluat coaptă și se acoperă cu un strat de pastă de cânepă, așezându-le una peste alta pe un platou. Se însiropează. Se taie felii când se servește. Cine dorește poate presăra peste pasta de cânepă de pe fiecare foaie, nucă măcinată.

Din simbolistica bradului de Crăciun

În spiritul Sărbătorii Crăciunului, creștinii își pregătesc cu bucurie bradul sau, cel puțin, își împodobesc casele cu „părțile din întreg”, ce sunt ramurile de brad. În această atmosferă, prezența bradului își găsește motivarea și din punct de vedere religios (și nu este doar un ritual împrumutat, am zice).

Valoarea spirituală o exprimă însăși etimologia lexemului *brad* care se apropie de expresia biblică *Barrad*, formată din aramaicul *bar*, ce s-ar traduce prin „fiu” și din verbul *yarad*, la imperativ *ras* având sensul de „coboară”. Expresia biblică își găsește corespondent în cântările de Crăciun care vestesc nașterea Domnului, prin cuvintele: „Hristos se naște, Măriți-L, Hristos din cer întâmpinați-L !” în felul acesta vorbim de o evidentă semnificație religioasă subliniată chiar de reprezentarea grafică triunghiulară, ce se apropie de gândirea teologică despre Sfânta treime. Pe unele frontispicii ale bisericilor este pictat, triunghiul cu un glob ocular la mijloc, reprezentând pe Dumnezeu. Triunghiul bradului orientat cu unghiul în jos ar sugera că Hristos coboară din Cer ca să-l ajute pe om, să-l înalțe din robia păcatului, așa cum răsună cântările bisericești. Fiind intersectat de alt unghi cu vârful în sus, se formează o stea cu șase colțuri și care amintește de steaua lui Iacob profetită de Varlaam (Numeri 24, 17), când israeliții se pregăteau să intre în pământul Canaan (sec. XIII î. Hr.); simbolismul triunghiului se suprapune cu acela al numărului trei. Raporturile dintre triunghiul drept și cel răsturnat, al doilea fiind reflectarea celui dintâi, s-ar concretiza în simbolurile naturii divine și, respectiv, umane a lui Hristos.

După Sfânta Scriptură, creștinul este asemănat cu pomul răsădit lângă izvoarele apelor (Psalmul 1, 3), comparație pe care profetul Iezechiel (sec. VI î. Hr.) a extins-o chiar pentru Mesia, când vorbește despre ramura din vârful cedrului sădită pe un munte înalt, pe care va crește un arbore mare, locuit de tot felul de Păsări (Iezechiel 17, 22-24). Întrucât acest pom nu crește în țara noastră, era firesc ca semnul său religios să fie substituit cu bradul, care simbolizează înălțimea, lumina, veșnicia, perenitatea vieții ce își găsește deplinătatea în Nașterea Pruncului Iisus.

Împodobirea bradului ne duce cu gândul la magii de al Răsărit care au venit în acea noapte, cu daruri, închinându-se Domnului. Nădejdea omului în Dumnezeu Care îl va ocroti și în noul an, este exprimată și sub chipul bradului mereu plin de viață și iubitor de lumină. Așa cum acest conifer caută lumina naturală pe culmile munților, astfel și creștinul se cuvine a iubi lumina spirituală și înălțimile vieții duhovnicești. A întâmpina cu bucurie sfântă Sărbătoarea Nașterii Domnului, căci “Fiul coboară!”...

După revista “Vestitorul Ortodoxiei”, 1997

Moș Crăciun a fost și anul trecut în parohia noastră !

